Joensuun kaupungin lausunto Pohjois-Karjalan työllisyysalueen talousarviosta 2027

KH 09.11.2026 § 371
977/02.02.00.00/2026

Pohjois-Karjalan työllisyysalueen lautakunta on pyytänyt kokouksessaan 8.10.2026 § 44 Pohjois-Karjalan työllisyysalueen kunnilta lausuntoa työllisyysalueen talousarvioesityksestä ja kuntien maksuosuuksista 10.11.2026 mennessä. Lausunnot tulee toimittaa Joensuun kaupungin kirjaamoon kirjaamo@joensuu.fi.

Pohjois-Karjalan työllisyysalueen järjestämisvastuusopimuksen mukaisesti työllisyysalueen talousarvio laaditaan vastuukunnan talousarvion vuosikellon mukaisesti ja se toimitetaan työllisyysalueen kunnille lausuttavaksi. Talousarvion hyväksyy vastuukunnan valtuusto työllisyysalueen lautakunnan ja vastuukunnan hallituksen esityksestä.

Työllisyysalueen talousarvio muodostuu kunnille työvoimapalvelujen siirrosta johtuvasta valtionosuudesta. Työvoimapalvelujen osuus on irroitettu kunnan valtionosuuden kokonaisuudesta laskennallisesti. Vuoden 2027 laskennallinen valtionosuus on 19,68 milj. euroa. Valtionosuuden lisäksi esitetään, että talousarvioon 2027 lisätään kuntien TNO-hankkeesta vuonna 2026 maksama omavastuuosuus 175 000 euroa. Talousarvion suuruus on siten yhteensä 19 861 088 euroa. Valtionosuuden vähenemisen takia työllisyysalueen talousarvio on 861 912 euroa pienempi kuin vuonna 2026.

Työllisyysalueen kuntien maksuosuudet ovat budjetoitu kunnalle kohdentuvan laskennallisen valtionosuuden mukaisesti. Kuntien maksuosuudet jakautuvat valtionosuuskriteerien mukaisiin ja aiheuttamisperusteisiin kustannuksiin. Valtionosuuskriteerien mukaisia kustannuksia ovat muun muassa henkilöstökulut ja yleiset toimintakulut. Aiheuttamisperusteisia kustannuksia ovat asiakaskohtaisesti eriteltävät kulut, kuten palkkatuki, starttiraha, ostopalvelut sekä harkinnanvaraiset kulukorvaukset.

Työllisyysalueen kustannukset koostuvat pääasiassa henkilöstömenoista sekä asiakaskohtaisista palveluista ja etuuksista. Henkilöstömenot ovat kokonaisuudessaan n. 9,5 milj. euroa. Henkilöstömenot toteutuvat edellistä vuotta suurempina KVTES:n mukaisten palkankorotusten sekä palvelusuunnitelmassa esitettyjen resurssilisäysten vuoksi. Palkkatukeen, yli 55-vuotiaiden työllistämistukeen, työllistämislisään sekä starttirahaan kohdennetaan yht. 4 milj. euroa. Ostopalveluista merkittävimpiä ovat kotouttamiskoulutukset ja työvoimakoulutukset, joihin varataan määrärahaa 4 milj. euroa. Työvoimakoulutukset toteutetaan osittain työllisyysalueen talousarviosta erillisellä valtionosuudella.

Työllisyysalueen vuoden 2027 talousarvioon tehty lautakunnan talousarvioesityksen jälkeen teknisenä korjauksena lisäys tuloihin Kelan korvaus työterveyshuollon järjestämisestä. Vastaavasti menopuolelta on tarkistettu eräiden kustannuspaikkojen tallennuksia. Muutokset eivät muuta linjausta, jonka mukaan työllisyysalueen talousarvio perustuu valtionosuuksien laskenalliseen tasoon.

Joensuun kaupungin lausunto:
Kuten työllisyysalueen lauauntopyynnössä on todettu, työllisyysalueen talousarvio muodostuu kunnille työvoimapalvelujen siirrosta johtuvasta valtionosuudesta ja

työvoimapalvelujen osuus on irroitettu kunnan valtionosuuden kokonaisuudesta laskennallisesti. Samoin lausuntopyynnössä on todettu, että työllisyysalueen kuntien maksuosuudet ovat budjetoitu kunnalle kohdentuvan laskennallisen valtionosuuden mukaisesti. Kuntien maksuosuudet jakautuvat valtionosuuskriteerien mukaisiin ja aiheuttamisperusteisiin kustannuksiin. Työvoimapalvelujen järjestämisvastuusta sovittaessa ja työvoimapalvelujen järjestämissuunnitelmassa (KV 30.10.2023 § 107) on todettu, että ”Kustannustenjaossa siirrytään myöhemmin aiheuttamisperusteiseen kustannustenjakomalliin. Aiheuttamisperusteinen malli edellyttää palveluiden tuotteistamista, aikataulun vuoksi kustannuksia ei voida jakaa sen mukaisesti heti työllisyysalueiden toiminnan käynnistyessä. Aiheuttamisperusteinen kustannustenjakomalli on tarkoitus ottaa käyttöön viimeistään kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen.”

Jo nyt on käynyt selväksi, että Pohjois-Karjalassa valtionosuus ei riitä kattamaan kustannuksia, jotka työllisyyden lakisääteisistä velvoitteista aiheutuvat. Toisaalta työllisyyspalveluihin kohdennettu valtionosuus on yleiskatteista ja se voidaan erottaa peruspalvelujen osuudesta vain laskennallisesti. Valtionosuusjärjestelmän monitahoisuuden vuoksi laskennallinen erottaminen on vuosi vuodelta vaikeampaa mm. valtionosuuksiin vaikuttavien tehtävämuutosten, valtionosuuksien kustannusten jaon tarkistuksen ja valtionosuuksiin tehtävien leikkausten kohdentamisen seurauksena. Tämä aiheuttaa osaltaan tulkintahaastetta työllisyysalueen talousarvion tasoon. Jatkossa olisikin perusteltua, että työllisyysalueen talousarvion tason kytkentä suoraan valtionosuuksien tasoon purettaisiin.

Vastaavasti työllisyyspalveluihin kohdennetun valtionosuuksien laskennallisuus aiheuttaa haasteita kustannusten kohdistamiseen kuntien välillä. Siten myös kustannustenjaossa sovellettavat perusteet tulisi ottaa tarkasteluun. Kustannuksista iso osa kohdentuu jo aiheuttamisperusteen mukaan, mutta siirtyminen kokonaan aiheuttamisperusteiseen malliin voi on kuitenkin nähty haastavaksi sen manuaalista työtä lisäävien vaikutusten johdosta.

Edellä mainitut muutokset luovat siis tarkastelutarpeen mm. valtionosuuden riittävyyden, palveluihin jatkossa käytettävien määrärahojen suuruuden sekä kuntien välisten kustannusten jakautumisen osalta. Tulevan talousarviovuoden aikana tulee neuvotella kuntien kanssa uusi läpinäkyvä malli, jolla työllisyysalue pystyy vastaamaan lakisääteisten palveluiden tuottamisen tarpeeseen ja näin edistämään kuntien työllisyysasteen nousua.

Työttömyysturvan rahoitusvastuusta aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan Joensuun kaupungille n. 17 milj. euroa vuonna 2027. Työttömyysturvan kustannukset on saatava laskuun ja työnhakijoille oikeita, heille sopivia ratkaisuja. Tavoitteen saavuttamiseksi työelämän ja kotoutumisen palvelut ehdottaa entistä tiiviimpää yhteistyötä työllisyysalueen, hyvinvointialueen sekä kaupungin kehittämisyhtiön kanssa. Eri toimijoiden yhteistyön on oltava jatkossa vaikuttavampaa ja tuloksellisempaa. Työllisyysalueen palvelusuunnitelmassa esittämä uudistettu toimintamalli asiakasprosessien selkiyttämiseksi ja vahvistamiseksi tukee näkemyksemme mukaan tätä tavoitetta.

Valmistelija: hallintopalvelut

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
kaupunginhallitus päättää

antaa Pohjois-Karjalan työllisyysalueen talousarvioesityksestä ja kuntien maksuosuuksista yllä kirjoitetun lausunnon.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.